

СУСПІЛЬСТВО

Незаконному ввезенню на територію України 29 сучасних мобільних телефонів запобігли інспектори Закарпатської митниці ДФС на митному пункті пропуску «Солотвино». З'ясувалося, що громадянин України ввозив їх для роздрібної продажі. Загальну вартість апаратів встановлюють. Їх вилучено, *інформує наш власкор Василь Нитка*

Про вибори в Національній академії наук України

На початку березня ц. р. відбулася сесія Загальних зборів НАН України, під час якої було обрано нових членів Академії. Вибори до Академії завжди викликають значний інтерес наукової громадськості та привертають пильну увагу засобів масової комунікації. Адже вибори є своєрідним барометром, який показує, куди рухається НАН України, як відбувається оновлення її складу, чи можуть нові члени Академії надати її діяльності більшого динамізму, піднести роль Академії в житті держави і суспільства.

Не стали винятком і минулі вибори, які викликали неабиякий громадський резонанс. Свідченням цього є публікації, заяви та коментарі у друкованих і електронних засобах масової інформації, соціальних мережах. На жаль, трапляються при цьому і поверхові міркування, необґрунтовані, а подекуди й упереджені твердження щодо як самої процедури, так і результатів виборів, що вимагає певних роз'яснень широкому загалу громадськості принципових питань і окремих особливостей обрання до Академії нових дійсних членів і членів-кореспондентів.

Слід, насамперед, зазначити, що оновлення персонального складу Академії має на меті не тільки відзначення особистого наукового здобутку того чи іншого вченого, а й поліпшення таким шляхом кадрового забезпечення провідних наукових шкіл, досліджень на актуальних, в тому числі нових, наукових напрямках і практичного використання наукових результатів.

Саме це обумовлює формування переліку спеціальностей, за якими оголошуються вакансії, зміни цього переліку від виборів до виборів, наявність в ньому конкретизованих, або, так би мовити, «вузьких» спеціальностей. Наприклад, для цьо-

горічних виборів по Відділенню фізики і астрономії було оголошено вакансії членів-кореспондентів за спеціальностями «експериментальна фізика біосистем» і «фізика поверхневих явищ», по Відділенню фізико-технічних проблем енергетики — «екологія енергетики». По Відділенню біохімії, фізіології і молекулярної біології вакансії дійсних членів було відкрито не тільки за спеціальністю «біохімія», яка охоплює цілу галузь науки, а й за спеціальністю «біохімія рецепторів», вкрай актуальним і перспективним науковим напрямом. Те саме стосується й спеціальності «економічна безпека», за якою обирався новий академік по Відділенню економіки. І, безумовно, було б дивним відкривати вакансії за такими спеціальностями, якби за кожного з них не стояли конкретні та вже широко відомі вчені не лише з наукових установ Національної академії наук, а й з інших наукових організацій та вищих навчальних закладів України.

До цього слід додати й те, що на попередніх виборах, що відбулися в 2015 році, відділення наук та Президія Академії врахували першорядне значення розвитку досліджень і розробок, спрямованих на зміцнення обороноздатності держави — було оголошено вакансії

за такими спеціальностями, як «механіка ракетно-космічних систем», «лазерне приладобудування, системи керування», «хімія високоенергетичних речовин» тощо. І в результаті персональний склад Академії поповнився гідними представниками оборонно-промислового комплексу.

Немає нічого дивного й у тому, що серед обраних до Академії є директори наукових установ НАН України. Адже від самого початку існування Академії її інститути завжди очолювали насамперед визнані наукові лідери. І наші сучасники — керівники наукових установ є такими ж вченими, як інші кандидати для обрання членами Академії, а не суто адміністраторами або менеджерами. Більш того, вони продовжують очолювати актуальні наукові напрями, і саме як науковці найвищої кваліфікації, які можуть при цьому ще й організовувати роботу установ, вони отримують підтримку колективів при обранні директора. Не можна й казати про якесь їх переважання серед новообраних членів Академії. Так, з 88 вчених, обраних у березні цього року членами Академії, лише 22 є директорами наукових установ Академії, 9 з них було обрано академіками, 13 — членами-кореспондентами. Водночас серед тих, кого не було обрано з числа висунутих кандидатів, 20 — директори наукових установ НАН України.

Що стосується географічного розподілу новообраних членів Академії, то з 21 обраного академіка 17, а з 67 обраних членів-кореспондентів 45 працюють в Києві. Таким чином, у Києві працює

70,5%, у регіональних наукових центрах — 29,5% всіх новообраних членів Академії. На виборах 2015 року ці показники становили відповідно 71,4 і 28,6%.

Отже, ці цифри в цілому лише віддзеркалюють той статистичний факт, що майже 70 відсотків вітчизняного наукового потенціалу зосереджено в столиці.

Серед нових членів Академії представництво має й освітня сфера: два академіки (президент навчально-наукової установи та завідувач кафедри ВНЗ), 8 членів-кореспондентів (два — ректори, один — проректор ВНЗ, п'ять — завідувачів кафедр, професори ВНЗ). Це сприятиме процесам інтеграції науки та освіти, посиленню зв'язків Академії з вищою школою.

Відбулося й омолодження персонального складу Академії. Якщо напередодні виборів середній вік академіків становив 77,3 року, а членів-кореспондентів — 71 рік, то середній вік новообраних академіків становить 65,1 року, тобто на 12 років менше, а членів-кореспондентів — 63,3 року, на 7,7 року менше. До речі, серед новообраних членів-кореспондентів 5 вчених свого часу, у період з 1994-го до 2010 рік, були стипендіатами Президента України для молодих учених за вагомі наукові здобутки.

І, нарешті, щодо самої процедури виборів, голосування та підрахунку голосів.

Є цілком зрозумілим і прийнятним, що окремі вчені або групи вчених — членів Академії, надаючи перевагу тому чи іншому кандидату, підтримують його та агітують за нього. Так само вони можуть відкрито виступати

проти якоїсь кандидатури. І це відбувається навіть безпосередньо під час виборів, коли Загальні збори відділень іноді голосують по окремих вакансіях у декілька турів. Голосування відбувається таємно, і його результати не залежать і не можуть залежати лише від кількості голосів, а від кількості наукових праць того чи іншого кандидата, цитованості його статей, підтримки його кандидатури вітчизняними і зарубіжними вченими тощо. Все це може лише враховуватися кожним із голосуючих на його власний розсуд.

Підрахунок голосів є справою дуже відповідальною. Від його точності залежить доля кандидатів: обертуть чи не обертуть? Тому підрахунок голосів на Загальних зборах Академії здійснюється лічильною комісією, до складу якої кожне відділення НАН України делегує свого представника. Питання про делегатів вирішується у демократичний спосіб, на Загальних зборах відділень, що передують Загальним зборам Академії. Лічильна комісія намагається якомога ретельніше опрацювати бюлетені, щоб не було жодних помилок — якщо виникають якісь сумніви, бюлетені перераховують декілька разів. Звичайно, при цьому процес підрахунку може затягнутися (адже, скажімо, на останніх

виборах необхідно було підрахувати, а потім перевірити правильність підрахунку 23 972 голосів), але не з метою якихось маніпуляцій і сторонніх впливів, а лише для того, щоб лічильна комісія всі її члени були стовідсотково впевнені у точності проведеного підрахунку.

Підсумовуючи, слід підкреслити, що, відповідно до усталених академічних традицій, вибори до персонального складу Національної академії наук пройшли в обстановці демократизму і відкритої конкуренції вчених, іноді за протистояння по окремих кандидатурах прихильників різних наукових шкіл, але без тих сумнівних технологій, які подекуди мають місце у сфері політичного життя. Кандидатури претендентів до складу Академії пройшли ґрунтовне обговорення на Загальних зборах відділень та Академії, що дало змогу членам НАН України скласти об'єктивне уявлення про наукові здобутки кандидатів.

Тому, оцінюючи результати виборів загалом, зазначимо, що до складу Академії в рік її столітнього ювілею обрано справді гідних учених. Це переконливо свідчить про те, що у складних умовах сьогодення авторитет Національної академії наук України в суспільстві залишається високим і відповідає її статусу найвищої наукової установи держави.

В'ячеслав БОГДАНОВ,
головний
учений секретар
НАН України
академік НАН України.

Лотерея... для сапера

У зоні АТО лісничий Дубечнівського лісництва Старовижівського держлісгоспу Михайло Бондар не раз ризикував, рятуючи життя іншим. І хоч минуло вже два роки відтоді, як повернувся з лінії зіткнення, але ночами дотепер йому часто сниться війна. Бо не може забути пережиті там і, як вважає, не має права. Заради тих бойових побратимів, які поклали свої голови, захищаючи Україну.

За військовим фахом Михайло Бондар — сапер. Мав воювати ще в Афганістані. Але тоді залишили в навчальному центрі готувати кадри. Війна наздогнала його вже через три десятиліття в рідній Україні. Призвали 1 вересня 2014 року. Саме того дня збирався завести меншого сина Мишка в перший клас. Не вийшло. Початку його четвертий батальйон 24-ї механізованої бригади потрапив у села Кримське, Новотошківку, Гірське, що на Луганщині. На лінії їх оборони, протяжністю понад тридцять кілометрів, розташовувалося аж вісім населених пунктів.

На фронті саперів вважали майже «смертниками». За ними йшли навіть розвідники. Мало того, що дуже обережним потрібно бути, щоб самому не підірватися, так передусім ще й ставали мішенню для ворожих снайперів.

— Найгірше, коли сепаратисти використовували протипіхотні міни, — розмірковує вголос Михайло Бондар. — Розтяжка це ще «гуманно». Якщо ти професіонал, то повинен побачити. А що не побачиш. Наступив і все... Ми теж мінували. Заповнювали формуляри знін полів. Вони у секретну службу здавалися, щоб ми могли показати, де які встановлені: протитанкові, керовані протипіхотні... Наприклад, коли саперів в Афганістан готували, було дуже багато мін італійських, англійських, китайських, французьких, радянських. А тут використовувалися ще за-

паси Радянського Союзу з різними сюрпризами: долар може лежати, якась іграшка, фольга... Торкнув щупом і все.

Двічі Михайлу Бондару доводилося потрапляти в засаду. Одного разу під Новотошківкою, біля 29-го блокпосту, трьох українських бійців, які йшли мінувати моста від ворожих танків, підстерегли семеро «сепарів». Уже й не сподівалися, що живими повернуться, але якось минулося.

— Довга кулеметна черга, — розповідає Михайло Бондар. — Ми в розсипну, але в одну сторону. Добре, що не під міст, бо там кулі навіть бетон повідбивали. Кругом свище. А з собою лише по два магазини взяли, щоб легше ходити. Почали відстрілюватися і тим моментом перелізли через колію. А далше вже наші мініні поля. Перед нами на мініні підірвався козлик. І ми через нього побігли до своїх. Правда, нас ледве свої не поклали, думали, що вороги рухаються.

І хоч на Луганщині саперам тоді доводилося більше мінувати, але траплялися й інші випадки, часто пов'язані зі смертельним ризиком. Один із них назавжди закарбувався у пам'яті ветерана АТО.

— У селі Кримському реактивний снаряд «Града» влучив у нещодавно збудовану хату, — розповідає про той неординарний випадок. — Молоде подружжя і двоє їхніх дітей спали. Снаряд пробив причілку і зайшов у кут кімнати, але не розір-

Лісничий Дубечнівського лісництва, старшина запасу Михайло Бондар.

вався. Глава сімейства майже плаче. Кажемо: «виходьте». Питає, а ви як будете? Нам, звичайно, було б легше накладним зарядом підірвати, але стіни хати вашої не буде. Будемо витягати. А з вами що? Спортлото. Скажу чесно: не знав, як спрацює той механізм, може в наших руках розірветься. Але витягли. Потім подар нам дякував.

Перша ротація волинянина з села Рокита, що в Старовижівському районі, пройшла в Кримському. Там і загинуло найбільше його бойових побратимів. Місяця неспокійні: напруга до села Сокольніки, де стояли сепаратисти, усього 800 метрів. У день виставляли сотні мін, щоб, як казали тоді, і миша не пролізла. Хоча один із ворогів з «Мухом» (ручним протитанковим гранатометом РПГ-16) все-

таки підбрався метрів за тридцять до БМП, біля якої стояли українські бійці і вже звів курок, але не встиг натиснути, наш кулеметник його застрелив.

— Це був російський військовослужбовець з Іркутська, 1976 року народження, — уточнює Михайло Бондар. — У нього знайшли передсмертну записку: «Все равно бы убили. Послали на смерть, как быка».

І хоч війна це страшно, але ностальгія за побратимами, місяцями бойових дій і їх героїкою ніколи не покидає старшину Бондара.

— Село Кримське — сім кілометрів довжини, фактично одна вулиця. Не знаю його теперішню долю. Там живого місяця ще тоді не було. Молоді люди звідтіля виїхали. Залишилися переважно старі, німечні. Бабуся одна така була, років вже за

80, ми тільки їдемо, а вона руку піднімає, вітається. Вже туди тягнуло. В другу ротацію знову вернулися в Кримське. А вже звідти в складі 53-ї бригади нас перекинули в Авдіївку, в справжнісіньке пекло.

Живучи в глибокому тилу, важко зрозуміти воїнів-фронтовиків, їх настрої, бо в окопах і бліндажах життя зовсім інше.

— Це вже дома два роки постійно сниться війна, — зізнається наш співрозмовник.

— Там і сну не було толком. Могли і п'ять годин підряд обстрілювати. Били посправжньому. Звичайно, і ми їм давали відповідь. Поселилися в якомусь підвалі. Дверей немає, замість них ковдри повісили. Буржуйки не було відразу. Коли приїхали, вже холодно було. Знайшли копичку гнилого сіна і туди настелили. Миші бігають по тобі по обличчю, де там засне. Тут знову обстріл. Лягали в берцях, в бронжилетах, щоб тепліше. Ось така побутова умова. Навіть волонтери не могли до нас доїхати. Один лише, брат якого служив там в поліції, прорвався. Пригнав англійського джипа. Але він прослужив усього два дні. Пряме попадання і джипа пронесло, а разом з ним УРАЛа, ЗІЛа. На БМП наш волинський механік був. З вигляду в навчальному центрі подивився, ніби проста така людина. Але вже в бою — професіонал. Таких людей в АТО поважали.

— Тоді директором нашого Старовижівського лісгоспу був Андрій Бабій. Він та й увесь колектив постійно підтримували мене. Одяг теплий висилали, лампи тощо. Вважаю, що якби не волонтери, і не підтримка всіх тих організацій технікою, утримати ворога в ті часи було б неможливо. Мобілізовані йшли зі своїми МАЗами, КРАЗами. Був такий з Львівщини водій. Він прибув на передову на КРАЗі, на

якому їздив на громадянці. Треба на висотку ліс завести, щоб бліндажа звести. Сепаратисти стараються його першим знищити. А він туди і назад під обстрілами три ходки зробив. Уявляєте, який герой!

На фронті було багато і страшного, і зворушливого. Про один із таких випадків, який стався у передново-річну ніч 31 грудня 2014 року, пам'ятає ветеран АТО і сьогодні.

— Ротація була якраз на Новий рік. Геннадій Москаль, тоді голова Луганської ОДА, стояв на виході з Кримського і кожен підрозділ, який виходив, зупиняв з Новим роком вітав. Наливав у чарки шампанське давав по пляшці з собою і вручав по подарункові. Зворушливо було до сліз. Побули дома замість місяця, може, зо два тижні. Дзвінок: терміново прибути. Мусив навіть доганяти ешелон. Тоді 31-й блокпост наш ті, які нас змінили, не втримали. У зв'язку з цим нас так швидко і викликали.

Сьогодні старшина запасу Михайло Бондар очолює Дубечнівське лісництво Старовижівського держлісгоспу. Має під своєю орудою 7 778 гектарів «зеленки» (борів і дібров). Керівництво відгукується про Михайла Петровича як про вмілого спеціаліста. Він глава великого сімейства.

Не забувають про свого колишнього помкомзвода, а потім і командира саперного взводу його бойові товариші. Дзвонять мобілками, при нагоді навідується в гості. Вони раді, що в нього вже гаразд, він теж тишиться їхніми успіхами. Пережите разом на війні не забувається. Воно змушує по-новому оцінити все, що робиться там, де мир, де тиша, цінувати їх.

Максим СОЛОНЕНКО.
Волинська область.

Фото автора.